

Радни материјал за ученике 7.2

Како демократије брину о заштити мањина?

Проблем успостављања равнотеже између права већине и мањине је кључно питање на свим нивоима у заједници, од малих клубова до државног нивоа. Са једне стране, у демократији треба поштовати вољу већине. Са друге стране, треба поштовати и интересе мањинских група. Ако постоји група оних који стално губе, који сматрају да су дискриминисани, то може довести до озбиљног сукоба у заједници.

У уставима демократских земаља обично се примењују два решења – оба постављају границе ономе о чему већина може да одлучује. Једно је ограничавање моћи већине давањем мањим ентитетима права на аутономију (савезни или регионални модел). Друго решење је обухватање људских права као грађанских права. Та права штите појединце и мањинске групе будући да већина мора да их поштује.

1. Савезни/ регионални модел

Мањинске групе формирају регионалне ентитете . САД, Немачка или Белгија су примери савеза држава, док је Швајцарска пример кантоналног модела. У тим мањим јединицама одлучује већина, а то може обухватати право на контролу сопственог буџета или учествовање у националном законодавству. Демократски уставни се разликују по обиму аутономије који дају овим подентитетима.

Овај приступ се може проширити изменом дефиниције већине. Ако је за неке одлуке потребна већина од више од 50–75% или чак 100% – мањинске групе могу да утичу на политичке одлуке, па чак могу и да имају право вета.

2. Људска права као мањинска права

Људска права функционишу као мањинска права постављањем граница ономе о чему може одлучивати већина. Узмимо, на пример, чланове **Европске конвенције о људским правима од 4. новембра 1950:**

Члан 5, Право на слободу ...

Свако има право на слободу ...

Члан 14, Забрана дискриминације

Уживање права и слобода предвиђених у овој Конвенцији обезбеђује се без дискриминације по било ком основу, као што су пол, раса, боја коже, језик, вероисповест, политичко или друго мишљење, национално или социјално порекло, веза са неком националном мањином, имовно стање, рођење или други статус.

Чланови 5 и 14 говоре о два начела људских права – слободи и једнакости.

Грађани чија су људска права повређена у некој земљи чланици Савета Европе, могу се обратити Европском суду за људска права.

Људска права постају грађанска права онда када су постала део устава. У том случају су она јаче заштићена јер су постала део правног система, али она се односе само на грађане те државе. У неким земљама, установљен је уставни суд који штити грађанска права. За измене и допуне устава обично је потребно више од просте већине, па мањинске групе могу спречити промене које би могле да их угрозе.